

УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ ПОТОКАМИ ТА ФОРМУВАННЯ СИРОВИННОЇ ЗОНИ В МОЛОКОПРОДУКТОВОМУ СЕКТОРІ

*АНТОЩЕНКОВА В.В., К.Е.Н., ДОЦЕНТ, КРАВЧЕНКО Ю.М., К.Е.Н.,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Молокопродуктовий сектор є одним з базових у структурі агропромислового виробництва Чернігівської області. Сталий розвиток та ефективне функціонування молокопродуктового виробництва є беззаперечно актуальними, адже молоко та молочні продукти є незамінними для населення продуктами харчування в раціоні. Чернігівська область завжди славилася молокопродуктовим виробництвом, обсяги виробництва молока на одного жителя області були і залишаються найвищими в Україні. А отже і можливості фальсифікації молочних продуктів були набагато нижчими (завантаженість сировиною молокопереробних підприємств досягала 83 %).

Однак, з року в рік ситуація погіршується, поголів'я корів катастрофічно зменшується, особливо в господарствах населення, обсяги виробництва молока знижуються набагато швидше, ніж зростає продуктивність корів. Безконтрольне розпорошення молкосировинної зони і поступове її зникнення, неправомірні дії всіх суб'єктів господарювання без винятку, відсутність взагалі будь-яких державницьких погоджених дій (особливо в ціновій політиці) в напрямку відродження тваринництва – це і є нинішнє становище молокопродуктового сектору Чернігівщини. Наразі в Чернігівській області є навіть села, де корів взагалі не утримують, молодь працює в місті, а люди похилого віку через стан здоров'я вже і не в силах утримувати корову. Як результат, корів просто здають за невеликі гроші на м'ясокомбінати. Адже існуючі сільгоспідприємства і самі б вже давно відмовилися від такого «тягаря», як молочне скотарство. Для будь-якого молокопереробного підприємства надзвичайно витратно їхати в село за 20 л молока. Як результат, стихійні «піньові» ринки молока та молочної продукції та відсутність достатніх обсягів молока-сировини для завантаження виробничих потужностей молокопереробних підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання управління матеріальними потоками та формування сировинної зони в молокопродуктовому секторі знайшли свій прояв у працях О.І. Гуторова, Н.В. Прозорової, Ю.В. Самойлик, І.М. Вахович, Ю.В. Волинчук, І.М. Пушкарчук та інших. У той же час, потребують комплексного дослідження проблеми логістизації основних виробничих і збутових процесів в молокопродуктовому виробництві.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження проблематики управління матеріальними потоками та формування сировинної зони в молокопродуктовому секторі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нажаль, всі зазначені проблеми в молокопродуктовому виробництві вже «обросли» більш складними ситуативними питаннями і потребують вже не просто розписаних популістських стратегічних планів, а невідкладних дій. Слова митрополита Андрея Шептицького зараз як ніколи актуальні і болючі для України: «Нехай будуче покоління візьме в свої руки промисел і торгівлю, бо бідний той народ, що не має свого промислу, а торгівлю в ньому ведуть чужинці». Як приклад для наслідування, в 1904-1905 роках у Стрию при філії «Просвіти» було створено «Союз руських молочарських спілок – союз молочарських кооперативів», який в 1907 році був перетворений на Крайовий молочарський союз «Маслосоюз». Ініціатором його створення і керівником був місцевий греко-католицький священик Остап Нижанківський. Він очолював «Маслосоюз» до першої світової війни. Після нього молочарську справу в Галичині продовжували Андрій Палій, Андрій Мудрик та Олекса Лис. Виробнича діяльність «Маслосоюзу», функціонувала в умовах збереження магнатського і дрібного селянського володіння, що наклало свій відбиток і на специфіку заготівлю, транспортування, зберігання сировини та молочної продукції. Молочний промисел не мав традиції ні в краї, ні в найближчих сусідів, тож на початку ентузіастів цієї справи зустрічали і з байдужістю, й навіть із ворожістю. Однак люди отримували за здане молоко добру винагороду, за яку мали можливість будувати хати, вчити дітей, тобто нормально жити на своїй землі. Подібні молочарні виникли згодом на Станіславщині (теперішня Івано-Франківська обл.), Тернопільщині, поширювалися далі на захід і на північ. Молочарська кооперація стала економічним проривом того часу. На етикетці маслосоюзівської продукції були чотирилистова конюшина і літери МС, а галицьке масло було обов'язковою складовою повноцінного сніданку європейців. Варто зауважити, що перший директор «Маслосоюзу» надавав надзвичайно важливе значення

агрономічній та ветеринарній діяльності молочарських кооперативів. Під його керівництвом агрономи та господарські референти допомагали селянам поліпшувати годівлю худоби, підвищувати її молочність. Чималу роботу проводили ветеринарні лікарі. Для захисту селянської худоби від хвороб діяли так звані «фонди допомоги». У міжвоєнний період діяльність «Маслосоюзу» досягла вагомих здобутків. Діяло 136 районних молочарень, які об'єднували 1600 збиральних пунктів молока та сметани [1, с. 131].

Економічне процвітання держави безпосередньо пов'язане з розвитком промисловості, зорієнтованої на експорті конкурентоспроможної готової продукції. Промисловий потенціал країни залежить від численних чинників, в тому числі від економічного, науково-технічного, культурного, правового та іншого порядку [2, с. 166]. Наразі, в умовах науково-технічного прогресу, автоматизації, інноваційних технологій та світової глобалізаційної конкуренції сучасна українська молокопродуктова галузь перебуває в стані невизначеності та відсутності сталого розвитку (адже обсяги виробництва молока-сировини з кожним роком зменшуються, що впливає і на формування сировинної зони і на управління матеріальних потоків). Один з яскравих прикладів відсутності контролю та погодженості дій учасників молокопродуктового ринку – функціонування Корюківського маслозаводу (Корюківський район, Чернігівська область). Незважаючи на досить потужну сировинну зону та незначні логістичні витрати в заготівлі та транспортуванні, в 2014 році завод взагалі перестав функціонувати, як виробничий об'єкт, та випускати вершкове масло. В 2014 році ПрАТ «Куликівське молоко» Чернігівської області, придбало Корюківський маслозавод та планувало запуснути лінію з виробництва плавлених сирків. Але нажаль, ринкова кон'юнктура змінилася, і зараз Корюківський маслозавод займається заготівлею молока від населення, підприємців та сільськогосподарських підприємств – Корюківського, Менського, Коропського, Сновського та Городнянського районів. Підприємство має 14 автомобілів-молоковозів які звозять молоко з приймальних пунктів. За день в середньому заготовляють 20 тонн, а влітку – 40 тонн. Варто зауважити, що виробничі потужності Корюківського маслозаводу (зараз Корюківської дільниці з заготівлі молока) становили до 2014 року 60 т сирого молока за добу, у той час коли сільськогосподарські підприємства Корюківського району в середньому за добу виробляли 12 т молока. Приблизно стільки ж молока реалізовували господарства населення Корюківського району, що становило 40 % від виробничої потужності

заводу. Відмітимо, що до 1994 р. Корюківський молокозавод на 100 % завантажував виробничі потужності сировиною сільськогосподарських виробників Корюківського району, а станом на 2018 р. – менше ніж на 40 %. Нажаль складається таке враження, що ми не розвиваємо власне національне виробництво, а позбуваємося конкурентів.

Управління виробничими запасами сільськогосподарських підприємств має бути спрямоване на визначення оптимального обсягу та зниження витрат, пов'язаних з їх утриманням. Виявлені системи управління виробничими запасами дають змогу кількісно оцінювати, аналізувати й прогнозувати систему управління виробничими запасами в сільськогосподарському підприємстві [3, с. 38].

Наразі, працює на Корюківській дільниці по заготівлі молока 40 осіб (позмінно). В 2018 році в цеху встановлено нову станцію викачування молока з автоцистерн, з обліком сировини через комп'ютер. Також була проведена модернізація ліній для закачування і охолодження сировини. Додані смонтовані для зберігання молочної продукції. В планах, встановити лінії для виготовлення вагових кисломолочних сирів.

Для оптимізації сировинної зони Корюківської дільниці по заготівлі молока проаналізуємо просторове розміщення наявних сировинних зон і визначимо питомий попит на молокопродукцію (табл. 1).

Управління формуванням і розвитком логістичних систем у скотарстві мають бути: охоплення всіх ланок виробничо-продовольчого ланцюга, автоматизація та інформатизація логістичних потоків, програмно-цільовий підхід, альтернативність [4, с. 88].

Визначальним фактором при формуванні раціональної сировинної зони є вартість транспортних перевезень, що формується за рахунок відстані перевезень і обсягу вантажообороту (табл. 2).

Нормативний обсяг виробництва молока був визначений, виходячи з норми споживання молочної продукції на рівні 380 кг. Як свідчать наведені дані, мінімальна щільність заготівлі молока становила 3,2 т/км², виходячи з чого встановлено розмір сировинної зони на рівні 28,9 км за радіальною відстанню. Аналіз отриманих результатів свідчить, що істотним резервом для оптимізації сировинної бази маслозаводу є скорочення постачань з Корюківського району, який знаходиться за межею оптимальних відстаней перевезень, проте займає 7,3 % у структурі вантажообороту.

**Розмір сировинної зони
Корюківської дільниці по заготівлі молока, 2018 р.**

<i>Населений пункт</i>	<i>Площа території, км²</i>	<i>Обсяг виробництва, т</i>		<i>Відстань від Корюківського маслозаводу, км</i>	<i>Щільність заготівлі молока, т/км²</i>
		<i>фактичний</i>	<i>нормативний</i>		
смт Сосниця	9,000	352,0	2408,3	48,4	16,4
с. Б. Слобода	3,003	787,0	200,6	35,0	230,6
с. Бірківка	2,860	347,7	278,2	48,8	45,0
с. Блестова	4,040	321,8	349,6	55,6	29,4
с. Буда	1,620	294,2	65,0	15,9	83,5
с. Городище	5,220	819,2	294,9	35,1	58,9
с. Домашлин	2,333	115,0	153,5	17,5	22,6
с. Забарівка	1,358	120,2	82,4	15,1	40,7
с. Козилівка	5,176	388,0	321,6	40,2	34,5
м. Корюківка	15,000	709,4	4326,8	9,4	34,7
с. Кудрівка	3,760	144,4	305,8	65,6	16,2
с. Ліски	1,260	197,2	166,0	38,5	57,9
с. Матвіївка	2,700	138,6	83,6	25,9	21,6
с. Наумівка	3,728	997,8	432,9	8,7	211,4
с. Олександрівка	2,511	552,0	233,2	16,9	101,1
с. Охрамісвичі	3,894	562,2	257,8	21,2	99,5
с. Перелюб	2,961	177,4	260,6	30,4	27,5
смт. Понорниця	8,000	681,8	844,5	62,3	35,0
с. Прибинь	2,424	91,3	201,0	34,9	21,8
с. Рибинськ	1,319	1013,4	129,2	36,1	590,6
с. Савинки	2,684	144,9	186,1	15,4	24,8
с. Сахутівка	2,392	153,4	127,0	12,7	29,5
с. Семенівка	3,690	465,9	286,6	71,4	46,7
с. Сядрине	1,914	163,5	253,8	17,3	68,9
смт Холми	6,000	729,0	989,8	31,0	95,3
с. Хотіївка	1,821	234,0	88,8	80,0	90,7
с. Шаболтасівка	2,560	217,9	297,0	56,6	35,8
Разом	121,588	10919,2	13624,7	х	х

Також слід звернути увагу на постачальників з Менського району, які розташовані на межі допустимих відстаней. Наразі Корюківська дільниця по заготівлі молока займається закупівлею сировини на території п'ятих районів області, витрати на закупівлю, лабораторний аналіз й транспортування складають чималий відсоток.

Таблиця 2

**Структура вантажообороту та середні відстані перевезень
молока на Корюківській дільниці по заготівлі молока у 2018 р.**

<i>Район</i>	<i>Вантажооборот</i>		<i>Середня відстань, км</i>	
	<i>т-км</i>	<i>%</i>	<i>проста</i>	<i>зважаєна</i>
Корюківський	92168,2	43,4	28,8	25,9
Менський	39925,4	18,8	49,2	48,4
Сновський	40987,3	19,3	32,6	27,6
Коропський	15503,0	7,3	62,3	62,3
Городнянський	23785,4	11,2	40,6	40,6
Разом	212369,2	100,0	36,3	31,6

Дослідження сутності матеріальних потоків є основою для раціональної оптимізації технологічних процесів виробництва, матеріально-технічного забезпечення, транспортування і збуту продукції, раціоналізації документообігу, проектування виробничих, складських і допоміжних приміщень, створення високоефективної комунікаційної інфраструктури та організаційних структур управління [5].

В наукових публікаціях зарубіжних дослідників, також значна роль відводиться розробці сучасних інноваційних напрямків в логістичній діяльності сільськогосподарських та переробних підприємствах, зокрема і в управлінні матеріальними потоками, розробці інноваційних логістичних моделей закупівель.

Інноваційна логістична модель виробництва складається з ефективних та чітких процесів логістики починаючи від формування матеріального потоку сировини закінчуючи зберіганням готової продукції [6].

Диктатура переробників в молокопродуктовому підкомплексі очевидна. Сільськогосподарські підприємства вимушені погоджуватися на умови молокопереробних підприємств адже розуміють, що молоко-сировина, це продукція яка потребує швидкої реалізації і особливих умов транспортування і зберігання. В такій ситуації, держава повинна обов'язково регулювати і цінову і логістичну політику кожної ланки молокопродуктового ланцюга, починаючи від виробництва сирого молока і закінчуючи формуванням роздрібних цін. І сільськогосподарські виробники і молокопереробні підприємства і взагалі державницькі відповідні структури повинні бути зацікавлені в розвитку національного молочного скотарства. Це і робочі місця, продовольча безпека, завантаженість виробничих потужностей,

виробництво натурального національного якісного продукту та врештування інвестиції в здоров'я нації (Що може бути цінніше?). Найважливішим елементом у транспортно-закупівельній логістиці будь-якого молокопереробного підприємства є аналіз закупівельної ціни на молоко, адже витрати на сировину в собівартості становлять більш ніж 60 %.

Ціновий механізм в молокопродуктовому комплексі є процесом формування і взаємодії цін, як вільних сигналів, що координують дії ринкових суб'єктів під час прийняття остаточних рішень. Його функціонування є найбільш неврегульованим питанням [7].

Особливо важливим питанням для молокопереробників є закупівля, лабораторний аналіз й транспортування молока особистих селянських господарств. З одного боку, проблеми немає, тому що майже в усіх сільських населених пунктах Чернігівської області організований збір молока від населення великими переробними підприємствами. Частина молока в приміських селах закуповують посередники для реалізації на ринку, і меншу частину реалізують самі власники господарств. Проте вони змушені продавати молоко за цінами, які їм «диктують» переробними і які часто є нижчими від цін на закуплене молоко для сільськогосподарських підприємств, тому що останні можуть забезпечити вищу якість продукції та більші її партії.

Виробництво постійно розвивається і удосконалюється, через різні вимоги, які можна визначити «потребами», включаючи вимоги до якості продукції, збільшення термінів зберігання, логістичні та маркетингові цілі [8, с. 132].

Висновки. Ризики в логістиці найчастіше пов'язані з людським фактором. Усе зводиться до виконання співробітниками своїх функціональних обов'язків, відповідно до посадових інструкцій, в яких надано чіткий розподіл посадових обов'язків, повноважень і функцій з періодичними інструктажами і обов'язковим ознайомленням персоналу з цими інструкціями під розпис. Виробничі підприємства прагнуть до досягнення однієї з найважливіших цілей логістики – оптимальному завантаженні потужностей і виробничих ліній. Для молокопереробного підприємства транспортні витрати займають вагомую частку, а найкоротший час доставки сирого молока і вибір найкоротших маршрутів транспортування є важливим у закупівельній логістиці.

Потрібно не просто бути господарями та власниками своєї землі, але і правильно та ефективно господарювати на благо собі та своїй країні. Зараз це може виглядати неймовірно, навіть фантастично, але Україна завжди славилася продукцією молокопереробної галузі. І

наразі, в умовах в яких знаходиться національна молокопереробна галузь, було важливим згадати, або точніше нагадати, і виробникам молочної продукції і національно свідомим громадянам про потенційні можливості передані нам в дар нашими прадідами, які хотіли бачити Україну сильною, економічно могутньою і самодостатньою, а молокопродуктову галузь процвітаючою та надприбутковою.

Література.

1. **Лотоцька О.** Виробнича діяльність «Маслосоюзу» на західно-українських землях у міжвоєнній Польщі (20-і-30-і рр. XX ст.). *Українська наука: минуле, сучасне, майбуттє*. 2010. Вип. 14-15. С. 128-136.

2. **Антощенкова В.В., Ткаченко С.Є., Нікітіна О.М.** Маркетинг промислового підприємства, як симбіоз виробничо-економічних відносин. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. Серія Економічні науки* / Редакол.: Г.Є. Мазнев (гол. ред.) та ін. Х.: ХНТУСГ, 2016. Вип. 177. С. 166-175.

3. **Гуторов О.І., Прозорова Н.В.** Формування ефективного механізму функціонування логістичних систем сільськогосподарських підприємств. *Економіка АПК*. 2013. С. 33-39.

4. **Самойлик Ю.В.** Механізм формування і розвитку логістичних систем скотарства в агроформуваннях. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2015. Вип. 11. С. 84-88.

5. Andrej Dupař, Patrik Richnák, Ľuboslav Szabo, Klaudia Porubánová. Modern trends in logistics of agricultural enterprises. *Agricultural Economics*. Czech, 65, 2019 (8): pp. 359-365.

6. **Вахович І.М., Волинчук Ю.В., Пушкарчук І.М.** Теоретико-методичні аспекти логістичного управління матеріальними потоками підприємств. *Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління* / Редакол.: Гонта О.І. (відп. ред.) та ін. Чернігів: ЧДІЕУ, № 2 (22), 2014. С. 81-88.

7. **Антощенкова В.В.** Ценовий механізм в молоко-продуктовому підкомплексі України и Черниговской области. *Молодой учёный*: журнал. Чита, 2013. № 9 (56). С. 142-146.

8. Ignazio Mania, Amélia Martins Delgado, Caterina Barone, Salvatore Parisi. Traceability in the Dairy Industry in Europe: Theory and Practice. Springer International Publishing. 2018. 158 p.

References.

1. **Lotocz`ka O.** (2010). Vy`robnny`cha diyal`nist` «Maslosoyuzu» na zahidno-ukrayins`ky`x zemlyax u mizhvoyennij Pol`shhi (20-i-30-i rr..XX st.). [Production activity of the Masloosyuz on Western-Ukrainian lands in interwar Poland (20-ies-30-ics. XX century)]. *Ukrayins`ka nauka: my`nule, suchasne, majbutnye – Ukrainian Science: Past, Present, Future*, Issue. 14-15. pp. 128-136 [in Ukrainian].

2. **Antoshhenkova V.V., Tkachenko S.Ye., & Nikitina O.M.** (2018). Marketyng promy'slovogo pidpry'emstva, yak sy'mbioz vy'robny'cho-ekonomichny'x vidnosy'n. [Marketing an industrial enterprise as a symbiosis of production and economic relations.] *Visny'k Xarkiv's'kogo nacional'nogo texnichnogo universy'tetu sil's'kogo gospodarstva. Seriya Ekonomichni nauky* – *Bulletin of Kharkiv National Technical University of Agriculture. Series Economic Sciences*, Issue 177, pp. 166-175 [in Ukrainian].

3. **Gutorov O.I., & Prozorova N.V.** (2013). Formuvannya efektyvnoho mexanizmu funkcionuvannya logisty'chny'x system sil's'kogospodars'ky'x pidpry'emstv [Formation of effective mechanism of functioning of logistic systems of agricultural enterprises]. *Ekonomika APK – Economy AIC*, pp. 33-39 [in Ukrainian].

4. **Samojly'k Yu.V.** (2015). Mexanizm formuvannya i rozvytku logisty'chny'x system skotarstva v agroformuvannyax. [Mechanism of formation and development of logistic systems of cattle breeding in agro-formations]. *Naukovy'j visny'k Mizhnarodnogo humanitarnogo universy'tetu. Seriya : Ekonomika i menedzhment – Scientific Bulletin of the International Humanities University. Series: Economics and Management*, Issue 11. pp. 84-88 [in Ukrainian].

5. Andrej Dupal', Patrik Richnák, Luboslav Szabo, Klaudia Porubanová (2019). *Modern trends in logistics of agricultural enterprises. Agricultural Economics*. 65 (8), pp. 359-365 [in Czech].

6. **Vaxovy'ch I.M., Voly'nchuk Yu.V., Pushkarchuk I.M.** (2014). Teorety'ko-metody'chni aspekty' logisty'chnogo upravlinnya material'ny'my' potokamy' pidpry'emstv. [Theoretical and methodological aspects of logistics management of material flows of enterprises]. *Naukovy'j visny'k Chernigiv's'kogo derzhavnogo insty'tutu ekonomiky' i upravlinnya – Scientific Bulletin of Chernihiv State Institute of Economics and Management*, No. 2(22), pp. 81-88 [in Ukrainian].

7. **Antoshhenkova V.V.** (2013). Cenovoj mehanizm v molokoproductovom podkomplekse Ukrainy i Chernigovskoj oblasti. [Price mechanism in the milk-product subcomplex of Ukraine and Chernihiv region]. *Molodoj uchjonyj: zhurnal – Young Scientist: Journal*, No. 9(56), pp. 142-146 [in Ukrainian].

8. **Ignazio Mania, Amélia Martins Delgado, Caterina Barone, Salvatore Parisi.** (2018). Traceability in the Dairy Industry in Europe: Theory and Practice. Springer International Publishing. p. 158 [in English].

Анотація.

Антощенко В.В. Управління матеріальними потоками та формування сировинної зони в молокопродуктовому секторі.

У статті доведено актуальність і беззаперечність дослідження питань управління матеріальними потоками та формування сировинної зони в молокопродуктовому секторі. Диктатура переробників в молокопродуктовому підкомплексі очевидна. Сільськогосподарські підприємства вимушені погоджуватися на умови молокопереробних підприємств адже розуміють, що молоко-сировина, це продукція яка потребує швидкої реалізації і особливих умов транспортування і зберігання. В такій ситуації, держава повинна обов'язково регулювати і цінову і логістичну політику кожної ланки

молокопродуктового ланцюга, починаючи від виробництва сирого молока і закінчуючи формуванням роздрібних цін. І сільськогосподарські виробники і молокопереробні підприємства і взагалі державницькі відповідні структури повинні бути зацікавлені в розвитку національного молочного скотарства. Це і робочі місця, продовольча безпека, завантаженість виробничих потужностей, виробництво натурального національного якісного продукту та дуже важливо – інвестиції в здоров'я нації.

Ключові слова: молокопродуктовий сектор, логістика, матеріальний потік, сировинна зона.

Аннотація.

Антощенко В.В. Управление материальными потоками и формирование сырьевой зоны в молокопродуктовом секторе.

В статті доказана актуальність і неспірність дослідження питань управління матеріальними потоками і формування сировинної зони в молокопродуктовому секторі. Диктатура переробників в молокопродуктовому підкомплексі очевидна. Сільськогосподарські підприємства змушені погоджуватися на умови молокопереробляючих підприємств, оскільки розуміють, що молоко-сировина, це продукція, яка потребує швидкої реалізації і особливих умов транспортування і зберігання. В такій ситуації, держава повинна обов'язково регулювати і цінову і логістичну політику кожного ланцюга молокопродуктів, починаючи з виробництва сирого молока і закінчуючи формуванням роздрібних цін. І сільськогосподарські виробники і молокопереробляючі підприємства і взагалі відповідні державні структури повинні бути зацікавлені в розвитку національного молочного скотарства. Це і робочі місця, продовольча безпека, завантаженість виробничих потужностей, виробництво натурального національного якісного продукту і дуже важливо – інвестиції в здоров'я нації.

Ключевые слова: молокопродуктовый сектор, логистика, материальный поток, сырьевая зона.

Abstract.

Antoshchenkova V.V. Management of material flows and the formation of the raw material zone in the dairy sector.

The article proves the relevance and indisputability of the study of material flow management issues and the formation of the raw material zone in the dairy sector. The dictatorship of the processors in the dairy sub-complex is obvious. Agricultural enterprises are forced to agree to the conditions of milk processing enterprises because they understand that raw milk is a product that requires quick implementation and special conditions of transportation and storage. In such a situation, the state must necessarily regulate both the pricing and logistics policies of each link in the dairy products chain, starting from the production of raw milk and ending with the formation of retail prices. And agricultural producers and milk processing enterprises and generally relevant state structures should be interested in the development of national dairy cattle breeding. This includes jobs, food security, workload of production capacities, production of a natural national quality product, and it is very important to invest in the health of the nation.

Key words: dairy production sector, logistics, material flow, raw material zone.